

XVI. ETNIJA, NAROD, NACIJA

ETHNOS: gr. beseda = ljudstvo, pleme, človeško vrsto

a.) Etnično identiteto določata :

→ ETNIČNI IZVOR :

je biološko dejstvo, ki pa je danes v modernih družb. težko določljivo dejstvo; značilen za majhne/zaprte skupnosti

je družbeno dejstvo, (večina skupin etničnih lastnosti ni bioloških, temveč družbenih: so

rezultat kulturnega razvoja, vrednotenja, razlage in psiholoških dejavnikov)

→ ETNIČNA ZAVEST (je podlaga nacionalni zavesti)

- vključuje občutke pripadnosti neki etnični skupini. Pri tem je pomembna VZGOJA, ki mora pri otrovih krepiti etnično pozitivno samopodobo in pozitivno podobo drugih etničnih skupin.

SOCIOLOŠKA OPREDELITEV ETNIČNIH SKUPIN

ETNIČNE SKUPINE prištevamo med globalne druž. skupine oz. družbe, znotraj katerih posameznik zadovoljuje št. potrebe in na podlagi skupne kulture oblikuje lastne vrednote in norme.

ETNIČNOST = doživljajo posamezniki zelo čustveno, emocionalno

Njen izvor se povezuje s skupnim poreklom (predniki, sorodstvene vezi),

ki ga

etnična skupina utrjuje s pomočjo MITOV in RITUALOV.

Etlična skupina naj bi posamezniku nudila varnost in podporo, zato jih

nekateri

poimenujejo PSEVDOSORODSTVENE SKUPINE

DEJAVNIKI OBLIKOVANJA OZ. PREPOZNAVANJE ETNIČNIH SKUPIN :

▣ Skupna kultura (skupne vrednote, norme, jezik...)

▣ Religija (povezovalni dejavnik pripadnikov e. skupin; je tudi katalizator etnične zavesti)

▣ Zavest o skupnem poreklu (neguje se jo z miti ali rituali; lahko gre za :

*dejansko skupno poreklo (ugotovimo ga pri

manjših, izoliranih

etničnih skupinah)

*za domnevno poreklo (večjim ga je za nazaj težko

določiti)

▣ Skupno ozemlje (daje občutek njaše domovine, to je naše... pride lahko do Etničnih sporov

) oz. konfliktov

▣ Gospodarska enotnost in politična organiziranost (uveljavi se v 19. stol. s tržno ekonomijo)

ZGODOVINSKI RAZVOJ IN VRSTE ETNIČNIH SKUPIN

a.) PLEME, LJUDSTVO = enostavne skupnosti, iz katerih so se razvijale ostale vrste etničnih skupin

Za izrad PLEME se danes uporablja izraz: DOMORODNA LJUDSTVA, PLEMSKA LJUDSTVA.

Za izraz DOMORODNO/NARAVNO ljudstvo razumemo: etnično skupino katere čl.

Povezuje samosvoj jezik, kultura, teritorij...

Domorodna ljudstva = skrbijo za ohranjanje prvobitnega naravnega okolja; sedanjim rodovom omogočajo vpogled v življenje ljudi nekoč : ohranjajo tradicijo.

b.) NAROD = ⊕ v splošnem pomenu: gre za skupni biološki izraz članov

⊕ moderni izraz: označuje določeno stopnjo v razvoju etnične skupine
Izraz je vezan na Z-Evropo v 18 in 19 stol. Ko začno nastajati iz
srednjeveških

ljudev moderni narodi

Vzroki nastajanja modernih narodov:

- gospodarske, politične spremembe
- osebna svoboda
- spremenjena kulturna zavest: knjižni jezik, pismenost

Elementi → značilnost naroda

□ jezik, kultura □ zg. zavest □ religija □ skupno ozemlje □ gospod. In politična org.
To so znaki narodove identitete.

Narod je rezultat:

✓ subjektivnih dejavnikov (subjektivno občutenje lastne identitete)

✓ objektivnih dejavnikov :

vladarske ambicije,
revolucije.

izobraževalni sistem = vsiljeval : enoten jezik, negoval mite....

Temu pravimo NOTRANJI KOLONIALIZEM, ki je potekal z nasilno asimilacijo.

* POGOJI OBLIKOVANJA MODERNEGA NARODA →

* obstoj ETNIČNEGA JEDRA, osredne etnije, ki izvede proces ETNIČNEGA
POENOTENJA in na ta način ustvari narod.

* v 3. sv. narodi nastajajo tečje, ker ni etničnega jedra oz. etnične skupine, ki bi
izvedla

proces poenotenja

c.) NACIJA = narod kot družbenopolitična kategorija

= imenujemo politični narod

= je narod, ki je vzpostavil svojo državo (v tej državi je narod izvolil

osrednjo

oblast... državljani imajo do svoje države lojalen odnos.)

Slovenci smo NACIJA postali leta 1991, ko smo oblikovali svojo državo.

VRSTE ZG. DEJAVNIKOV, KI SO VPLIVALI NA OBLIKOVANJE EVROPSKIH NARODOV

a.) **GOSPODARSKI DEJAVNIKI**: hiter razvoj kapitalizma

Posledice: razbijal je lokalno samozadostnost, omogočil razvoj prometnih poti

b.) **POLITIČNI DEJAVNIKI**: meščanske revolucije (1789-francoska)

Positivne posledice → ukinitvev stanov in na ta način delitev na privilegirane in širše
ljudske

Množice - izrinjene iz naroda (svoboda, bratstvo, enakost)

Negativne posledice → uničenje lokalnih etničnih identitet, zaradi močnih asimilacijskih
pritiskov osrednje oblasti

c.) **RELIGIJA** → reformacija: kulturne spremembe

posledice: oblikovanje enotnega knjižnega jezika; protestanti so zahtevali
Biblijo v domačem jeziku

NAČINI OBLIKOVANJA NACIONALNIH DRŽAV

1. Istočasno nastajanje naroda in nacije ob prevladi osrednje etnične skupine in z
asimilacijo

manjših etničnih skupin

2. najprej oblikovanje narodnostne zavesti in identitete in kasnejša vzpostavitev nacije

3. Razpad večnarodnih držav in oblikovanje novih

ETNIČNA STRATIFIKACIJA IN ETNIČNE MANJŠINE

Etnične skupine so hierarhično razporejene na:

1. **ETNIČNO VEČINO** = ima v družbi nadrejeni položaj, je privilegirana

2.ETNIČNO MANJŠINO= lahko je →AVTOHTONO PREBIVALSTVO(domorodci)
→PRISELJENCI raznih etničnih skupin
→RASNO SPORNI -črnci,obarvani...

Etnična stratifikacija se povezuje tudi z veroizpovedjo in delitvijo na druž.razrede:določene etnične skupine zasedajo boljše družbene položaje.

ETNIČNA SEGRACIJA: etnične skupine živijo prostorsko ločeno: getho

Najvčkrat je državno prikrita- ni uzakonjena

ETNIČNA DISTANCA: = družbena razdalja do etničnih skupin

NACIONALIZEM IN RASIZEM

a.) NACIONALIZEM:

Vrste : POZITIVNI NACIONALIZEM(ima samoobrambni pomen; nacionalna zavest,ponos...

NEGATIVNI NACIONALIZEM(agresivnii,povezuje se s poveličevanjem svojega naroda;z izvajanjem etnocida do drugega

naroda;

zatiranje,genocid...)

SESTAVINE NACIONALIZMA:

1.Zavest o edinstvenosti naroda:utemeljuje s poudarjanjem skupnega izvora,jezika,religije...

2.Poudarjanje skupnih družbenih in ekonomskih norm in zg.spomina:

*občutek skupnega poslanstva

*prezir in sovraštvo do drugih narodov

*izraža se v obliki:rasizma, ksenofobije, antisemitizma

Nacionalističen voditelj :Adolf Hitler

b.)RASIZEM

= **skrajni vidik negativnega nacionalizma. Temelji na predsodkih o boljših in slabših**

rasah oz. o rasnih in etničnih razlikah med ljudmi.

* v praksi pomeni uporabo verbalnega in fizičnega nasilja do rasno drugačnih

*Rasne razlike se nanašajo na biološke razlike ki so posledica evolucije.

Posameznik skupinam so določene značilnosti DRUŽBENO PRIPISANE :črnci →manj inteligentni,sposobni....

POJAV RASIZMA:

S kolonializmom. V evropi je ta pojav povezan z etnocentrizmom in ksenofobijo do teh različnih ljudi

Rasizem je bil prisoten zlasti v ZDA in J-Afriki...dans je prepovedan z zakonom

ETNOCID=kulturno uničenje neke etnične skupine s strani druge

GENOCID= fizično uničenje neke etnične skupine s strani druge